

СТАНОВИЩЕ

от проф. дфн Инна Иванова Пелева,

Катедра *Българска литература и теория на литературата*,

Филологически факултет, ПУ „Паисий Хилендарски”

относно дисертационен труд за присъждане на научна степен 'доктор на науките'

в област на висше образование 2. Хуманитарни науки,

професионално направление 2.1. Филология, научна специалност *Българска литература*

Автор: доц. д-р ЕЛЕНА СЛАВОВА ГЕТОВА,

Катедра по история на литературата и сравнително литературознание,

Филологически факултет, ПУ „Паисий Хилендарски”

Тема: *Социокултурни и литературни присъствия на възрожденската книга*

в българска литература от XIX и XX век

Със заповед № Р33-599 от 13.02.2017 г. на Ректора на ПУ „Паисий Хилендарски” съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура по защита на дисертацията на доц. д-р Елена Гетова за придобиване на научната степен 'доктор на науките' на ПУ в област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология, научна специалност *Българска литература*.

Предоставените на членовете на журито материали по процедурата са в съответствие с Чл. 45 (4) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ и включват всички документи, необходими за работата на рецензентите и на авторите на становища относно обсъждания дисертационен текст.

Като негов проблемно-тематичен център е посочена „възрожденската книга”. В конкретното проучване този избор се е оказал много продуктивен, доколкото е осигурил изключителна широта на изследователския хоризонт и е позволил/мотивирал съчленяването и на литературноисторически и критически сюжети, които не са в „задължителна”, самоочевидна обвързаност един с друг.

При изграждането на работата си дисертантката е предпочела калейдоскопичния принцип за представяне на научните въпроси, които я занимават. Във впечатляващия си обем от 380 страници (с библиографията) изследването на доц. д-р Елена Гетова предлага интерпретаторски ракурси към съставите на лични възрожденски библиотеки (състави проверими и/или предполагаеми); към ранните интелегентски проекти за „български

капитализъм”, заявени в писано слово; към географските описания на нашето си етно-културно пространство и националноидеологическите им потенциали; към отношенията между заварен художествен (даден в книгите) образ и сетивен опит, които отношения моделират наративистките ходове на пътуващия и наблюдаващия („ни”) Чужденец. В текста на колежата Гетова са обгледани и някои възрожденски решения при конструирането на представи за „образцовото в литературата”; коментирана е функционализацията на предосвободенското периодично издание в ролята му на книга; припомнени са тукашни разкази за изгубени писания и опожарени библиотеки и е поставен въпросът как тези разкази също формират разбиране за екстремното (но и парадоксално „нормалното”) в личностната (на българина) и общностната (на българите) съдба от времето преди 1878 г. Интересни и продуктивни са наблюденията на дисертантката и по повод връзката „театър – публицистика” във възрожденската епоха, и по повод присъствието на възрожденски издания в следосвободенски художествени текстове – вече като своеобразни „персонажи” или като специфична „знакова система” във фикционални повествования, опитващи да пресъздадат „духа на предишното”. В това сложно организирано сплитане на изследователски теми и мотиви намират място наблюдения, отнасящи се за текстове и/или за факти от живота на Неофит Рилски, Иван Богоров, Петко Славейков, Анри-Пиер дьо Вестин, Добри Войников, Теодосий Икономов, Любен Каравелов, Иван Вазов, Йордан Йовков, както и размишления върху критически опуси, вече коментирали писанията/делата на изброените автори. В страниците от труда, представящи някои от публикациите и изследователските стратегии на хуманитаристи като Иван Шишманов, като Петър Динеков, е осъществен преход от заниманието с литературни/културни артефакти към аналитично вглеждане в „технологиите” на българската наука, ангажирали се с тълкуване на (едни или други) литературни/културни артефакти. Търсенето на подобен мета-мета-ракурс възприемам и като проява на вид авторефлексивност – особено в обмислянето на Петър-Динековия избор/отказ от плътното, максимално „синтактичното” академично повествуване. Във визията за полезността на Динековите сборникови, „колажни” книги като че ли говори и съзнание за собствена принадлежност, за типологията на филологическия труд, към вписване в която типология клони и собствената литературоведска практика на колежата Елена Гетова.

Завареният корпус от проучвания (не само тези на Шишманов или Динеков) е много широко представен в дисертационния текст, който разглеждаме. При това става дума за проучвания разнообразни като методологическа природа, времево поданство, обвързаност с национално обусловена хуманитаристка традиция. Спрямо внушителния брой осмислени и привлечени (чрез позовавания) в труда чужди и български, класически или нови теоретически,

литературноисторически и литературнокритически тези дисертантката, смятам, е била коректна; текстът ѝ е добър пример за професионалната етика, която литературоведът изследовател би трябвало да съблюдава в отношението си към останалите, работили или работещи в научното поле. Отново като проява на коректност и чувство за отговорност, на (в края на краищата) вид професионална етика бих посочила и това, че в окончателния вариант на текста авторката е отчела бележките, направени от колегите на вътрешното обсъждане на работата, и е осъществила голяма част от препоръчаните промени в изложението.

Може би при една наистина последна редакция, предшестваща евентуалното издаване на проучването, биха могли да се предприемат и още някои съкращения в текста – по-малкият обем (получен чрез отказ от страници, коментиращи литературни и културни факти в не толкова очевидна връзка с „възрожденската книга“) вероятно би улеснил контакта на бъдещия възприемател с научното повествование. За този бъдещ възприемател би било много полезно и ако очакваното издание бъде снабдено с именован показалец – нормално присъствие в академична книга с толкова богат съдържателен обхват.

Да спомена и че публикациите по дисертационната тема (16 на брой), приложени към документацията по процедурата, представят главните сегменти от изследователския проект и в хронологията на появата си очертават развитието на академичните интереси на доц. д-р Гетова от няколко години насам. От своя страна пък авторефератът на дисертацията адекватно „снема“ основните тези, лансирани в изследването, теоретическите концепции, върху които то се гради (с акцент върху идеи, актуални за френската социология на литературата), аргументативната му логика, ключовите литературни (и литературноисторически) казуси, използвани като илюстрации в научното изложение, а и приносните моменти в него. Електронната публикация на автореферата ще бъде полезна за следващи трудове в областта на историята и социологията на българската литература; разбира се, цялостното отпечатване на дисертацията би било логичен завършек на един без съмнение ползотворен етап от професионалния път на доц. д-р Гетова.

В заключение ще подчертая, че предложеният за разглеждане труд и приложените материали по процедурата отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“, както и на специфичните изисквания на Филологическия факултет, приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ.

Като имам предвид току-що казаното и най-вече собствено професионалните качества и приноси на изследването, осъществено от доц. д-р Гетова, убедено давам своята положителна

оценка за дисертационния труд на тема „Социокултурни и литературни присъствия на възрожденската книга в българска литература от XIX и XX век” и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди научната степен ‘доктор на науките’** на доц. д-р Елена Славова Гетова в област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология, научна специалност *Българска литература*.

12.04.2017 г.,

Пловдив

Изготвил становището:

проф. дфн Инна Пелева